

Aplikace matematiky

Josef Novák

Dvacáté výročí československé akademie věd

Aplikace matematiky, Vol. 17 (1972), No. 5, 325--326

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/103426>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1972

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

DVACÁTÉ VÝROČÍ ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

JOSEF NOVÁK

Před dvaceti lety, dne 17. listopadu 1952 byla založena Československá akademie věd. Jako vrcholná vědecká instituce Československé socialistické republiky dostala za úkol zaměřit svou činnost k rozvoji vědy a techniky a tím sloužit budování socialismu a blahu lidu. Vznikla přebudováním Královské české společnosti nauk, České akademie věd a umění, Matice slovenské a Slovenské akademie věd a umění, a tím navazuje na české a slovenské vědecké tradice.

Zřízení Československé akademie věd vyplynulo logicky z potřeb naší socialistické společnosti a z požadavku na vědu, jež pronikajíc do takřka všech oborů lidské činnosti, do hospodářského života i společenského dění, stává se postupně výrobní silou. Její úloha nepochybně ještě vzroste v období vědecko-technické revoluce. Bylo to historické vítězství dělnické třídy v našich zemích, jemuž vděčíme za vznik vědecké instituce pracovního typu se samostatnými vědeckými ústavy řízenými vědeckými pracovníky.

Za dvacet let své činnosti vyrostla Československá akademie věd z nepatrných počátků ve vědecký kolos, jenž podstatným způsobem ovlivňuje rozvoj vědy v ČSSR. Mezi prvními sedmi vědeckými ústavami akademie byl též Matematický ústav ČSAV, který byl založen r. 1950 a měl název Ústřední ústav matematický. Tím nastala v našich zemích nová éra rozvoje matematických věd i jejich aplikací. Před r. 1950 pěstovaly se tyto vědy v podstatě teoreticky na katedrách matematiky vysokých škol a jejich aplikace jen v malé míře v některých výzkumných ústavech a podnikových zařízeních. Od r. 1950 a zejména 1953 začíná systematický plánovaný rozvoj matematiky i jejích aplikací, k němuž velkou měrou přispívá Matematický ústav ČSAV.

Již od samého začátku tento ústav výrazně zaměřil svou činnost na obory matematiky, mající úzký vztah k aplikacím. Velká pozornost byla věnována rozvoji diferenciálních rovnic obyčejných i parciálních, což je obor velmi důležitý pro aplikace hlavně ve fyzice a technice, který byl však v době prvé republiky zanedbán. Rovněž od začátku byla v ústavu rozvíjena teorie pravděpodobnosti a matematická statistika s jejich četnými aplikacemi zejména ve výzkumu lékařském a zemědělském. Na úseku numerické analýzy byla vědecká práce zaměřena jednak na získání nových matematických poznatků, jednak na ověřování numerických metod z hlediska využití samo-

činných počítačů. Ze směrů, k jejichž využití pro aplikace došlo teprve v novější době, ale které zřejmě mají velkou budoucnost, je v Matematickém ústavu ČSAV pěstována matematická logika a teorie grafů.

Z dalších ústavů Československé akademie věd, jejichž práce je výrazněji zaměřena k aplikacím matematiky, můžeme jmenovat Ekonomicko-matematickou laboratoř při Ekonomickém ústavu ČSAV, Ústav teoretické a aplikované mechaniky ČSAV a Ústav teorie informace a automatizace ČSAV aj.

Význačnou událostí v historii Československé akademie věd bylo zřízení Slovenské akademie věd jako nejvyšší národní a regionální vědecké instituce na Slovensku. Vznikla r. 1963 jako organická součást ČSAV. Svým dílem zajišťuje rozvoj celého československého teoretického bádání a iniciativně rozvíjí vědeckou práci se zřetelem na potřeby hospodářského a kulturního rozvoje Slovenska. Už v r. 1959 byl založen Matematický ústav SAV. Vědeckou práci rozvíjí v matematické analýze a v algebraických a kombinatorických metodách matematických.

V r. 1968 vznikl Matematický ústav ČSAV v Brně, který je nyní organizačně zařazen do Matematického ústavu v Praze.

Vědeckou činnost pracovišť ČSAV řídily po deset let Sekce akademie. Bylo jich celkem osm. O rozvoj matematiky pečovala Sekce matematicko-fysikální. Roku 1963 došlo ke změně struktury ČSAV. Sekce byly nahrazeny vědeckými kolegií. Jsou to nové organizační složky Akademie, pečující o rozvoj příslušných vědních oborů. A tak vznikla též vědecká kolegia matematiky ČSAV a SAV. Obě tato kolegia v úzké spolupráci posuzují základní vědecké otázky v oblasti matematiky a zajišťují rozvoj matematických věd v rámci ČSAV a SAV. Projednávají zásadní otázky vědeckých styků se zahraničím. Obě kolegia kladně přijala zásadu integrace vědy socialistických zemí a podpořila návrh na zřízení Mezinárodního matematického centra S. Banacha ve Varšavě, na jehož realizaci mají podíl. Zvláštní pozornost se věnuje aplikacím matematických metod v praxi. Vedle ještě dalších povinností sledují též činnost Jednoty československých matematiků a fysiků.

V současné době vypracovávají vědecká kolegia perspektivní plány rozvoje jednotlivých vědních oborů na dalších dvacet let. V oboru matematiky se budou vedle dosavadních směrů rozvíjet také hraniční oblasti matematiky, z nich zejména informatika (computer science), teoretická kybernetika a matematické metody v ekonomii. Do perspektivního plánu jsou zařazeny též vědecké problémy vyučování matematice.

Komunistická strana Československa a vláda Československé socialistické republiky věnovaly soustavnou péči budování Československé akademie věd. Máme plnou naději, že s jejich podporou dosáhne Akademie v dalších dvaceti letech významných úspěchů a přispěje k rozvoji naší socialistické společnosti.